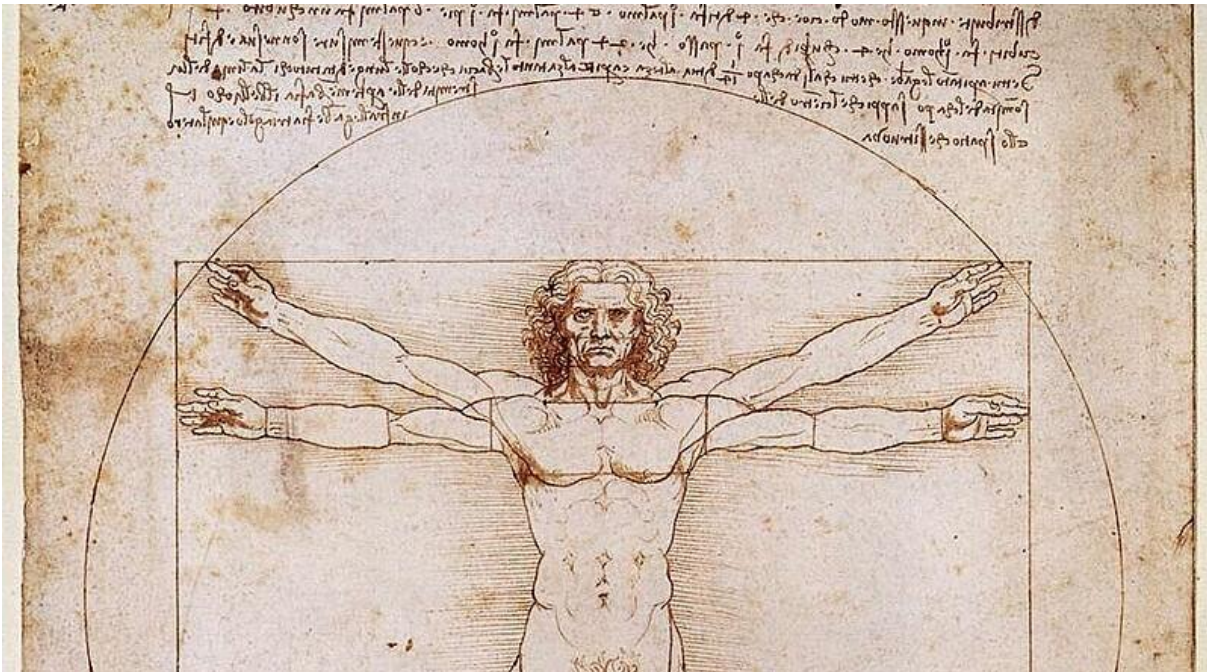

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

VETENSKAP, FILOSOFI & SPRÅK I ROMARRIKET

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK I DEN DIGITALA LÄRPLATTFORMEN ANTIKEN

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena Historia, SO, Religion, Svenska, NO, Matematik, Teknik och Fysik

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läro- och kursplanskopplingar). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historievetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.

Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna.

Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras.

Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Antikens Grekland Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](http://skolaonline.varldskulturmuseerna.se)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

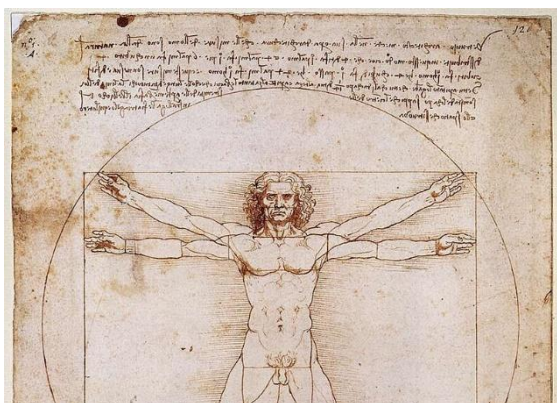
Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Antikens Grekland Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans eller eleverna var för sig ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta, eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.

Vetenskap, filosofi och språk i Romarriket – Introduktion

1. Sammanfatta introduktionen:

Vad kallas skissen ovan och vad kan den berätta om romersk vetenskap och filosofi? Vad var *De architectura* och vad behövdes ofta för kunskaper inom den romerska arkitekturen? Vilka vetenskapsmän och filosofer gjorde betydande insatser under romerska epoken? Vad ansågs romarna själva ha varit stolta över bland utvecklade vetenskapliga kunskapsområden? Hur förhöll sig romarna till den grekiska vetenskapen? Vad innebar *stoicismen*? Max en sida.

2. På vilka ytterligare sätt inspirerades renässansen och 1400- och 1500-talets människor av antiken? Sök i valfria källor kring hur drag från antiken återigen pånyttföddes under denna tidsperiod. Lista tre olika fenomen och nämn även tre personer under renässansen som inspirerades av antiken. Skriv max en sida.

Cicero, Varro och Plotinus

1. Sammanfatta undertemat på max en halv sida: Vilka var de, när levde de, vilka områden verkade de inom, vad utvecklade och vad skrev de?

A. Cicero

B. Varro

C. Plotinus

2. Vad menas med "nyplatonismen"? Undersök vidare via valfria källor vilken betydelse denna filosofi haft på kristendomen och andra delar av det västerländska tänkandet. Skriv max en sida.

3. Marcus Tullius Cicero är berömd för sin retorik och talekonst. Skriv ett tal i hans anda där du argumenterar för en speciell ståndpunkt. Text "mer historieundervisning i skolan", "körkort från 16 års ålder" eller "åldersgräns för sociala medier". Använd de retoriska medlen och begreppen *ethos*, *pathos* och *logos* för att bygga upp talet och därigenom övertyga åhörarna och läsarna. *Ethos* handlar om talarens trovärdighet och karaktär, *pathos* om att väcka känslor hos publiken och *logos* om att använda logik och fakta för att stödja argument.

4. Vilka andra historiska personer har varit berömda för sin talekonst? Sök i valfria källor, lista tre personer från olika tider och beskriv kort minst

ett av någon av dessas mer berömda tal. Skriv max en halv sida.

5. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som har med vetenskap och filosofi att göra. Beskriv vad för föremål som du valt, var och när det kommer ifrån och vad det används till. Skriv max en sida.

6. Berätta om en människa som har koppling till vetenskap och filosofi från Romarriket. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad sysslade denne med? Hur levde denne sitt liv? Diskutera även hur du fick fram informationen - var det lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

Marinos, Ptolemaios, Galenos och Hypatia

1. Vem var Marinos och vad är han berömd för? När och var levde han? Hur förändrade han det kunskapsfält han arbetade inom?

2. Vem var Ptolemaios och vad är han berömd för? När och var levde han? Hur förändrade han det kunskapsfält han arbetade inom?

3. Vem var Galenos och vad är han berömd för? När och var levde han? Hur förändrade han det kunskapsfält han arbetade inom?

4. Vem var Hypatia och vad är hon berömd för? När och var levde hon? Hur förändrade hon det kunskapsfält han arbetade inom?

Latinska språket igår och idag

1. Sammanfatta undertemat om språket latin i några meningar: Var kommer språket latin ifrån från början? Hur spreds latinet över världen? Hur lever latinet kvar idag som språk? Varför kom latinet inte att dominera överallt?

2. Sammanfatta undertemat om mångfalden av språk och kulturer i Romarriket i några meningar: Vilken relation hade den romerska statsmakten och makthavarna till de erövrade folken, områdena och språken? Hur och varför bredde "romaniseringen" ut sig? Ge ett exempel på vilken mångfald av språk det kunde finnas i större stad i Romarriket.

3. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som har med det latinska språket att göra. Beskriv vad för föremål som du valt, var och när det kommer ifrån och vad det används till. Skriv max en sida.

4. "Familj" och "normal" är latinska ord från antiken som lever kvar idag. Vilka fler ord kan du finna? Lista minst fem stycken. Sök i valfria källor och förklara även vad orden betyder.

Hur lever vetenskapen och filosofin från Romarriket kvar idag?

1. Redogör för hur vetenskapen och filosofin som uppfanns, upptäcktes och diskuterades i Romarriket lever kvar idag. Skriv max en sida.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som har med vetenskap och filosofi att göra. Beskriv vad för föremål som du valt, var och när det kommer ifrån och vad det används till. Skriv max en sida.
2. Berätta om en människa som har koppling till vetenskap och filosofi från Romarriket. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad sysslade denne med? Hur levde denne sitt liv? Diskutera även hur du fick fram informationen - var det lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.
3. Fördjupa dig i fler vetenskapsmän från Romarrikets epok. Läs [Fördjupning om Vetenskap, vetenskapsmän och kvinnor i antikens Grekland och Rom \(PDF\)](#) och berätta om två vetenskapsmän som inte tas undertemats texter som berör skola. Skriv max en sida.

4. Vilka var de största upptäckterna och uppfinningarna inom vetenskapen under Romarrikets epok? Lista fem stycken. Diskutera utifrån temats texter, samt andra källor om så behövs. Vad anser du själv? Varför? Skriv max en sida.

5. Vilka var de största upptäckterna inom matematiken i under Romarrikets epok? Lista fem stycken. Diskutera utifrån temats texter, samt andra källor om så behövs. Vad anser du själv? Varför? Skriv max en sida.

6. Vilka var de största upptäckterna och uppfinningarna inom tekniken under Romarrikets epok? Lista fem stycken. Diskutera utifrån temats texter, samt andra källor om så behövs. Vad anser du själv? Varför? Skriv max en sida.

7. Vilka var de största upptäckterna och uppfinningarna inom fysiken i under Romarrikets epok? Lista fem stycken. Diskutera utifrån temats texter, samt andra källor om så behövs. Vad anser du själv? Varför? Skriv max en sida.

8. Diskutera dagens vetenskap. Vilken är din syn på vetenskapen? Vad har den för roll i samhället? Vilken roll har vetenskapsmän? Vad bidrar vetenskapen med? Vilka är de stora områdena och frågorna inom vetenskapen? Finns det något område och någon fråga som framför allt intresserar dig? Skriv max en sida.

9. Diskutera vetenskapshistorien. Har du någon förebild inom vetenskapshistorien? Vilka fem uppfinningar och upptäckter anser du har varit av extra stor vikt för människan, världen och dess utveckling? Argumentera för dina val och svar. Skriv max en sida.

10. Diskutera det senaste inom vetenskapen. Sök i valfria källor efter fem vetenskapliga upptäckter inom olika fält och vetenskapsområden under det senaste året. Skriv max en sida.

11. Diskutera vetenskapshistorien inom matematik, fysisk och/eller teknik. Har du någon förebild inom vetenskapshistorien? Vilka fem uppfinningar och upptäckter anser du har varit av extra stor vikt för människan, världen och dess utveckling inom dessa eller något av dessa områden? Argumentera för dina val och svar. Skriv max en sida.

12. Diskutera det senaste inom de vetenskapliga fälten matematik, fysisk och/eller teknik. Sök i valfria källor efter fem vetenskapliga upptäckter inom dessa eller något av dessa fält och vetenskapsområden under det senaste året. Skriv max en sida.